

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izveniši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič & Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Nemški rudnik v plamenih

Strašna katastrofa v posaarskem rudniku — Vsled eksplozije, pri kateri je bilo 23 rudarjev ubitih, 65 pa težko ranjenih, je nastal požar, ki je uničil vse naprave in zajel ves rudnik

— Saarbrücken, 17. septembra. V Werndlovmem premogovniku v Klein-Roselnu, ki leži tik ob saarski meji, se je davi ob 4. pripetila silna eksplozija. Trije rudarji, ki so bili v rovu Sv. Karla, so bili tako mrtvi, pet drugih rudarjev, ki so se nahajali v bližini, pa je bilo težko ranjenih.

Sprva se je mislilo, da gre za težko rudniško nesrečo z nedoglednimi posledicami. V rovu samem je ta čas kopalo nad 400 rudarjev, ki pa so kakor po čudežu ostali nepoškodovani in se rešili. K sreči je bil rov globok pod zemljo splojen s hodniki z drugim rovom. Ogroženi rudarji so se skozi ozke hodnike prerinili v nepoškodovani rov, od koder so prispeli na površino šele po peturnem nevarnem plezanju. Eksplozija in nato sledeči požar v porušnem rovu sta bila tako silna, da so kot roka debele žice dvigalnih naprav zgorle kakor niti. Železna dvigalna naprava z močnimi transversalnimi konstrukcijami se je sesula v globino, kakor papirnata hišica. Plamen je švigal z ogromno silo več sto metrov visoko iz rova in je zajel vsa sosedna

poslopja. Hipoma je bil ves prostor okoli rova v premeru do 500 metrov v ognju. Ob rovu ležale zaloge olin in petroleja so eksplodirale z ogromnim treskom. Požar je objel tudi ventilacijske naprave, ki so se nahajale 700 metrov od rova.

Eksplozija je povzročila med prebivalstvom strahovito paniko. Iz delavske kolonije so hitele žene rudarjev s svojimi otroci pred upravo poslopja ter hite zahtevale poiznaila o svojih možih in svojcih. Policija je bila takoj alarmirana in je čerčila vse ogroženi prostor, tako ni mogel nihče zraven.

Iz bližnjih in daljnih krajev so prihili na pomoč ognjegašci z motornimi brizgalnicami, da bi pogasili požar, ki je pretil, da bo uničil vse rudniške naprave in se razširil tudi na delavske kolonije. Zaradi negotovosti rudarjev, ki so se nahajali v rovu, ki je trajala pet ur, so tudi oblasti izročile glavo, tako da je na kraju nesreče zavladovala splošna zmeda in panika. Šele proti 9. uri, ko se je dogladno, da so se rudarji v spodnjih krovih rešili, se je panika nekoliko podela. Sodi se, da so eks-

plodirali plini, ki so se nakopičili v rovu zaradi nezadostne ventilacije.

— Saarbrücken, 17. septembra. Pri eksploziji v rudniku Werndl je bilo po zadnjih ugotovitvah ubitih 23 rudarjev, 65 pa težko ranjenih. Po prvi eksploziji je nastala pozneje še druga, po učinku nič manjša eksplozija. Požar, ki je nastal po prvi eksploziji, je med drugimi uničil tudi strojno z ventilacijskimi napravami. Ker so vsled tega ventilatorji popolnoma odpovedali, so se začeli nabirati tudi v sosednjih rovih dušilni in eksplozivni plini. Ogenj se je naglo širil in tako je nastala druga, silna eksplozija, pri kateri je bilo ubitih še 13 rudarjev, 30 pa težko ranjenih. Tudi reševalnemu moštvu, ki je prihitalo na pomoč s sosednjih rudnikov, je bila odrezana pot iz rova in jih je zasužilo. Šele po velikem naporu so jih čez več ur rešili. Mnogo so jih morali prenehati v zasile lizarete, ker so se skozi zažigali. Požar še vedno traja in obstoja nevarnost, da zajame notranjost in premogovne plasti pod zemljo, kar bi lahko dovedlo do nedostopne katastrofe.

Rumunska nota zaradi vpadov bolgarskih komitov na rumunsko ozemlje

Intervencija rumunskega poslanika pri sofijski vladi — Razburjenje v rumunski javnosti. — Tisk zahteva energičnih ukrepov

Bukarešta, 17. septembra. Zaradi ponovnih vpadov bolgarskih komitov v rumunsko vasi v Dobrudži je v rumunskih političnih krogih zavladovala velika razburjenost. Rumunski listi poročajo, da je bila rumunska vlada obveščena o teh napadih in zahteva zato od nje stroge ukrepe. Rumunsko zunanje ministrstvo je tudi že odpisalo po svojem poslaniku v Sofiji bolgarski vladi

zelo energično noto, v kateri zahteva naj bolgarska vlada napravi red na meji, da bi bolgarski državljani ne vznemirjali rumunskih. Glede na vse to se bavi rumunski tisk obširneje s politiko sosednih držav ter ugotavlja, da vodi Rusija komunistično propagando, da Bolgari z orožjem vpadajo v rumunsko vasi, dočim vodi Madžarska iredentistično propagando.

Umori sredi bolgarske prestolnice

V soboto zvečer je bil umorjen v Sofiji fotograf Atanas Spasić iz Caribroda, prejšnjo noč pa sofijski odvetnik Micolov — O morilcih ni sledu

Sofija, 17. septembra. V soboto ob pol 9. zvečer je bil sredi Sofije umorjen jugoslovanski državljani fotograf Atanas Spasić iz Caribroda. Pred smrtjo je mogel samo še povedati, kdo je in od kod je ter da so ga v ulici caria Simeona prestregli neznani ljudje, ki so delali, da so policijski agenti in ga odvedli s seboj. Kako je v Aleksandrovi bolnici došlo do umora, sofijski listi ne poročajo. Spasić je dobil 30 ran od

noža in 3 revolverске strele. Glava mu je bila popolnoma razmesarjena.

Sofija, 16. septembra, r. V noči od petka na soboto so neznane osebe umorile sofijskega advokata Angela Micolova, ko se je vračal od svoje družine, ki se mudi na letovišču v bližnji vasi Borani. Morilcev niso izsledili in domnevajo, da je bil umor izvršen iz maščevanja.

Sporazum z Bolgarijo dosežen

Po vestih iz Ženeve, je bil pri pogajanjih med dr. Marinkovićem in Burvom dosežen načelni sporazum v vseh glavnih vprašanih

— Ženeva, 17. septembra. Jugoslovanski minister zunanjih del dr. Marinković je imel te dni ponoven sestanek z bolgarskim ministrom zunanjih del. Pogajanja, ki jih vodi oba zunanja ministra, še niso bila zaključena. Iz poučenih krogov se doznava, da gre pri teh pogajanjih za ureditev obmejnega vprašanja med obema državama, tako da bi Bolgarska morala nuditi zanesljive garancije, da se obmejni incidenti v bodoče ne ponove in da preneha vsa kršna akcija makedonske revolucionarne organizacije v južni Srbiji.

Po drugi strani pa se izve iz dobro poučenega vira, da so bile na dosedanjih sestankih med obema ministroma načeta tudi druga vprašanja. Predvsem je tu vprašanje bolgarskih reparacijskih davkov, glede katerih skuša Burv doseči pristaneč dr. Marinkovića in jugoslovanske vlade, da bi ne nasprotovala ugodni rešitvi tega vprašanja za Bolgarsko na konferenci za vzhodne reparacije. Kakor znano bo ta konferenca določila končno višino reparacij, ki jih imajo plačati manjše vzhodne države, zlasti Madžarska, Avstrija in Bolgarska. Dr. Marinković je pristal na to, da Jugoslavija ne bo delala nobenih težav in da tudi sama ne bo postavila napram

Bolgarski kakih novih reparacijskih zahtev, ker je dr. Marinković izjavil, da so bile jugoslovanske želje že upoštevane na konferenci v Haagu. V istih krogih se trdi, da bo bolgarska vlada zaradi tega ugodila vsem jugoslovanskim zahtevam glede obmejnega režima med Jugoslavijo in Bolgarsko in da bo zlasti pristala na 30 km nevtralnno cono ter na likvidacijo dvolastniških posestev.

Banket naše delegacije v Ženevi

— Ženeva, 17. septembra. Med številnimi banketi, ki jih prirejajo posamezni člani delegacije Društva narodov, je bil sinočnji banket, ki sta ga priredila jugoslovanski minister zunanjih poslov dr. Voja Marinković in njegova soproga eden najsilnejših Banketu so prisostvovali predsednik 10. skupščine Društva narodov Guerro, angleški minister zunanjih del Henderson s soprogo, poljski minister zunanjih poslov Zaleski, nemški delegat Schubert in drugi. Na banketu je bila tudi naša delegacija. Dr. Marinković priredi v sredo 18. t. m. še en banket za ostale člane delegacije.

Konkretni predlog za razorožitev

Vse članice Društva narodov se bodo izrazile o načinu razoroževanja

Ženeva, 17. septembra. Lord Robert Cecil je predsedniku razorožitvenega odbora zborovanja Društva narodov predložil resolucijo, na podlagi katere bo moral odbor zavzeti svoje stališče napram glavnim spornim točkam razorožitvenega problema. Po tem angleškem predlogu bo moral razorožitveni odbor, v katerem so zastopane vse države Društva narodov zavzeti svoje stališče napram naslednjim štirim točkam: 1. Uporaba enotnih načel za znižanje in omejevanje učinkovitosti sil ter materi-

jala zračnega in mornarskega brodomarstva; 2. omejevanje števila čet, bodisi po številu vojštanov, ali v obeh ozirom; 3. omejevanje materiala, ali neposredno z zmanjšanjem tega materiala, ali pa posredno z omejitvijo proračuna, ali pa na oba načina; 4. priznanje mednarodne avtoritete za kontrolo in poročanje o izvedbi razorožitvene konvencije. Predlagatelj pričakuje, da bo pripravljali odbor za razorožitveno konferenco čimprej končal svoje delo.

Vodja irskih revolucionarjev v Beogradu

Beograd, 17. septembra. Znani vodja irskih revolucionarjev Engel Juart, ki je pobegnil iz irskih zaporov v Kairu, in ki je od angleških oblasti ocenjen na 1.000 funtov, je prispel v Beograd, kjer se je prijavil policiji in prosil, naj se mu kot političnemu beguncu dovoli bivanje v naši državi. Obvezal se je, da ne bo vršil gostoljubnosti ter da se bo pokoril vsem našim zakonom.

Trgovinska pogodba s Finsko
Beograd, 17. sept. Današnje »Slobodne Novine« objavljajo zakon o uveljavljanju trgovinske pogodbe s Finsko, ki je bila sklenjena 20. januarja 1929.

Češkoslovaška paroplovna družba

Praga, 17. septembra. Skupina čeških finančnikov in kapitalistov je zaprosila vlado, da odobri ustanovitev češkoslovaške plovne družbe, ki bo s sodelovanjem severonemškega Lloydja uvedla redne pomorske zveze iz Hamburga v severno in južno Ameriko. Nova družba, ki bo razpolagala z velikimi kapitali, bo skušala prevzeti vse češkoslovaško blago, ki se izvažajo po Elbi v severnemerske pristanišča in kjer se vkrčuje za eksport v Severno in Južno Ameriko.

Velika železniška nesreča v Italiji

— Rim, 17. septembra. Brzovlak Rim-Florenca je v bližini postaje Cartagna trčil v tovorni vlak. Obe lokomotivi in 10 vagonov se je iztrilo, štiri vagoni pa so dočela razbiti. 10 potnikov med njimi tainik pekarijskega fašija v Florenci, je težko ranjenih. Materialna škoda je zelo velika.

Povratek dr. Eckenerja

— Friedrichshafen, 17. septembra. Davi ob 4.25 je startal zrakoplov »Zeppelin« k svojemu poletu preko Nemčije. Na krovu je 22 potnikov, med njimi tudi soproga dr. Eckenerja. Zrakoplov je krenil najprej v Hamburg, kamor je dospel ob 9. dopoldne in pozdravil dr. Eckenerja, ki se je vrnil iz Amerike. Iz Hamburga je odletel dalje v Berlin, kjer bo pristal in počakal na prihod dr. Eckenerja. Zvečer se bo vrnil nazaj v Friedrichshafen.

Briand o vprašanju razorožitve

Pariz, 17. septembra. Ženevski poročevalec »Petit Parisien« poroča o možnosti, da se pomorska razorožitvena konferenca sestane v Londonu v času, ko se bo v Ženevi sestala pripravljala konferenca za splošno razorožitev. Briandovo naziranje glede razorožitve gre za to, da se to vprašanje v vsem svojem obsegu postavi pod zaščito in nadzorstvo Društva narodov. Nato navaja poročevalec »Petit Parisien«, da je pomorski sporazum med Francijo in Italijo nemogoč, ker Italija vztraja pri svoji zahtevi in predlaga enakost s francosko mornarico v vseh ladijskih kategorijah.

Dve požarni katastrofi v Ameriki

Petrolejske rafinerije in skladišča žvepla v plamenih — Škoda sega v milijone dolarjev

Newyork, 17. septembra. V državi Newyork na Stater Island Sundu leže petrolejske rafinerije družbe Standard Oil Company, kakor tudi v bližini nahajajoče se rafinerije družbe Swan Finch, bi bile v prošli noči skoro postale plen ogromnega požara. Škoda se ceni na en milijon dolarjev. (56 milijon Din.) Požar je nastal na ta način, da se je vnel svetilnik teh trdk v zalivu, kakor ga je veter odplaval k bregu, kjer so iskre planile na breg in užgale petrolejske tanke. Od tod se je ogenj razširil na same tvorniške naprave in v kratkem objel velikanske rafinerije. Na kraj požara so bili poklicani vsi ognjegašci iz bližnje in daljne okolice, ki so takoj stopili v akcijo z vsemi svojimi najmodernejše opremljenimi napravami ter po večurnem gašenju ogenj najprej lokalizirali na glavne objekte, nato pa ga popolnoma pogasili. 18 ognjegašcev je dobilo pri gašenju težke poškodbe in so jih morali prepeljati v bolnico.

Portlandmain, 17. septembra. Veliko skladišče žvepla v tukajšnjem pristanišču je v plamenih. Ogenj se je razširil tudi na sosedna skladišča premoga in petroleja in ogroža vse pristaniške naprave. Vsi parniki so morali zapustiti luko. Neki tovorni parnik, ki zaradi havarije ni mogel odpluti, se je od vročine vnel in je zgorel. Gasilci zama skušajo pogasiti ogenj, ki se še vedno širi. Vso okolico so morali izprazniti.

Zagoneten umor beograjskega bogataša

Včeraj so našli umorjenega beograjskega stavbnega podjetnika Savo Stojilkovića

Beograd, 17. septembra. Včeraj ob 5. so našli na Poljani v beograjskem predmestju nedaleč od niše št. 17. v Voivoda Putnika ulici, umorjenega znanega beograjskega stavbnega podjetnika Savo Stojilkovića. Stojilković je sinoči okoli 8. prišel k mizarju Sreću Kodžiću ter se z njim pogajal za dobavo gradbenega lesa. Ko sta se pogovorila, je Stojilković plačal 500 Din are. Nato je Stojilković naprosil Kodžića za prenočišče, toda Kodžić se je opravičil, češ da ima gosta in da mu ne more ustreči. Končno je Kodžić pristal, da prenoči Stojilković v delavnici, ki nima niti oken niti vrat. Stojilković, ki je imel s seboj v kovček nekaj posteljin, si je napravil v delavnici ležišče in legel okrog 10. zvečer k počitku. Zjutraj so ga 150 m daleč od delavnice našli mrtvega brez čevljev, brez suknje, zologlavega z raztrgano srajco in popolnoma krvavega. Vrat mu je bil napol prerezan.

ker je bil Stojilković v Beogradu splošno znana osebnost.

Prijeta morilca

Beograd, 17. septembra. Policija je danes prišla dva mladeniča, ki sta včeraj ubila beograjskega podjetnika Savo Stojilkovića. Policija je po kratkem zaslišanju ugotovila identiteto obeh morilcev. Prvi je Nikola Starčević, 18 let star, njegov tovariš pa Stevan Avramović, star 19 let. Oba sta končno priznala, da sta umorila Stojilkovića, ker jima je dolgoval 300 Din.

Žrtve eksplozije v Parmi

Milan, 17. septembra. Izpod ruševin poslopja, ki je bilo razdejano pri nedavni eksploziji bencina v Parmi, so potegnili še tri mrtve. Ker sta v bolnici umrli dva težko ranjena, je naraslo skupno število mrtvih na 25.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA

Devize: Amsterdam 22.79.75, Berlin 13.5375, Bruselj 7.9014, Budimpešta 9.91—9.94 (9.925), Curih 10.944—10.974 (10.959), Dunaj 7.995—8.025 (8.01), London 275.65, Newyork 56.765, Pariz 222.51, Praga 168.33, Trst 297.45.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: London 275.25—276.05, Newyork 56.66—56.86, Pariz 221.51—223.51, Milan 296.427—298.51, Milan 296.427—298.427, Curih 10.944—10.974, Amsterdam 13.4975—13.5275, Berlin 799.5—802.5, Praga 168.03—168.83, Budimpešta 991.72—994.72.

Effekti: Vojna škoda 405—406.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih: London 25.1525, Newyork 519, Pariz 20.31, Milan 27.145, Madrid 76.52, Berlin 123.60, Dunaj 73.05, Beograd 9.12625, Praga 15.36, Bukarešta 3.08, Budimpešta 90.56 bl., Sofija 3.755.

Zagoneten niški umor pojasnjen

— Beograd, 17. septembra. Današnja »Politika« objavlja senzacionalno poročilo, da je beograjska policija po večmesni preiskavi ugotovila identiteto trupla brez glave, ki je bilo svojčas najdeno med prtljago na niški postaji. Kakor znano, je pred več meseci neznanec oddal na beograjski postaji zavoj, ki je prispel v Niš, ne da bi ga bil dvignil naslovienec. Policija je nato odprla zavoj in našla v njem truplo brez glave. Vsa poizvedovanja so bila zaman. Sedaj pa je doznano, da gre za bivšega komunističnega tainika strojevodjo Nikolo Petkovića, čigar truplo je spoznala njegova žena. Sodi se, da so Petkovića umorili njegovi komunistični tovariši iz osvete.

Falski tok v Varaždinu

Varaždin, 17. sept. V Kukuličevi ulici je danes došlo do precejšnjega razburjenja. Varaždin je imel doslej lastno električno centralo, sedaj pa je bil napeljan tok iz elektrarne na Fali, ki je urejen na 220 voltov napetosti, dočim je imel tok iz mestne elektrarne samo 110 voltov. Ojdemalci toka so bili opozorjeni, naj zaradi izpremembe napetosti izmenjajo žarnice in žice, kjer so preslabe. Tega pa niso storili povsod. Ko so popoldne spustili tok iz centralne, so pregorele žice in ponekod so pričeli goriti leseni stropi ter z lesom obložene stene, dočim so žarnice popokale. Prihiti so ognjegašci z dvema motornima brizgalnicama in ogenj kmalu pogasili, tako da večja škoda ni nastala. Ponesrečeni bi se kmalu soproga gostilničarja Petra Streba, ki je prišla električno napeljavati in se je komaj rešila.

25 let v službi „Narodne tiskarne“

Jutri proslavi ravnatelj naše tiskarne g. Fran Jezeršek 25letnico napornega in odgovornega dela

Ljubljana, 17. septembra.

V »Narodni tiskarni«, ki tiska razen našega lista še »Jutro«, »Ponedeljek«, »Domovina«, »Življenje in svet«, »Slovenski pravnik«, »Prosvetni glasnik«, »Delo«, »Poštni glasnik«, »Sokol Tabor« in »Gostilničarja«, imamo veliko opraviti z jubileji, s 50 letnicami sivih starcev in 80 letnicami čilih mladencev, da bi bili kmalu pozabili na jubilej v hiši. Sicer se v redakcijah vse primeri, ali vendar bi bila sramotna polomija, če bi se ne bili spomnili, da je jutri ravnatelj naše tiskarne, g. Fran Jezeršek, že 25 let pri hiši.

Čedna številka pri črni umetnosti in pri tako nemirni, noč in dan trajajoči službi! Ampak naš ravnatelj je še vedno fant, kakor bi ga iz škatlice vzeli. Sicer je njegova skrbno kultivirana frizura že — kako bi dejal — nekoliko apetično melirana, pa vendar govore oči vseh deklet tako, ko se zablikaajo za njim, če jo zavije okrog pošte v Prešernovo ulico.

Ja, za spoznanje sivi smo postali, prija-

„Zlata knjiga ljubljanskih meščanov“

V priznanje zaslug podeljeno pristojbin prosto meščanstvo od prevrata do današnjih dni

Po dolgih vojnih letih pomanjkanja, trpljenja in muk in po burni revolucijski dobi leta 1918, ki je nam dala svobodo ter trajno združitev vseh treh narodnih vej jugoslovenskih, je Ljubljana dne 15. marca 1922 zabeležila v svoji »Zlati knjigi zaslužnega šolnika — šolskega ravnatelja v pokoji Furlana Jakoba, kateremu je bilo podeljeno pristojbin prosto meščanstvo ljubljanskega mesta.

Pristojbin prosto meščanstvo je občinski svet leta 1923 podelil za 15letno poštvalno delo kot bivšemu načelniku zadrage krojačev v Ljubljani tudi krojaškemu mojstru Jeločniku Francu; v priznanje za 40letno poštvalno delovanje kot članom Prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva v Ljubljani pa istega leta mizarju Lapajnerju Josipu, posestniku in čevljarjem Josipu Medicu Francu ter krojaču Permetu Ivanu, in končno dne 22. junija 1923 tudi gasilcema: Perteklju Antonu — prvemu delavcu, ki je zabeležen v »Zlati knjigi ljubljanskih meščanov«, ter strojniku Tomažiču Ivanu.

Za zasluge, ki si jih je pridobil za mesto občino na polju šolske prosvete, mladinske vzgoje in ljudske izobrazbe ter na polju dela za občino mesta Ljubljane, je bil dne 2. avgusta 1923 imenovan meščanom brez plačila takega Jeglič Janko, šolski ravnatelj v pokoji.

Dne 22. novembra 1923 je pa občinski svet imenoval meščanom za 40letno ustrajno in vestno službovanje pri eni trdnici mizarja Golarja Ivana ter Ježka Matevža; dalje za enako 48letno službovanje krovcu Habichtu Petru, ter za 50letno zvesto in vestno službovanje pri mestni občini ljubljanski Rusa Nikolaja, slugo mestnega fizikata v pokoji.

In ko zopet obrnemo list meščanske »zlate knjige«, bomo ime moža, ki si je kot vzoren mestni uradnik pridobil tekom svojega aktivnega službovanja obilo zaslug za notranjo upravo ljubljanske mestne občine. Magistratnemu pisarniškem ravnatelju v pokoji Boltarju Jerneju je namreč občinski svet dne 10. aprila 1924 podelil pristojbin prosto meščanstvo in priznanje 40letnega vestnega, marljivega in veselega službovanja pri mestni občini ljubljanski.

V Ljubljani splošno spoštovanemu šolskemu ravnatelju v pokoji Cepudru Josipu je gerontski svet ljubljanske mestne občine v svoji seji dne 10. aprila 1924 podelil tudi pristojbin prosto meščanstvo in sicer v priznanje mnogoletnega, zaslužnega in veselega delovanja kot učitelja in vzgojitelja.

V priznanje mnogoletnega uspešnega delovanja v občinskem svetu, je bilo dne 15. aprila 1924 podeljeno meščanstvo Šerjaku Jerneju, posestniku.

Dalje je bilo dne 30. decembra 1925 podeljeno pristojbin prosto meščanstvo Le-

telj, kar pa tudi ni čuda pri tej vsestranski odgovornosti. Sicer je na vsakem listu podpisan urednik, ki gre sedet in dosti še višjih gospodov, ali za vse je pa vendar odgovoren ravnatelj tiskarne. Za vsebino lista in za tiskovne napake, za slabe slike in za lomljene članke, za vse, prav za vse in še za zamudo pošte. Pritožbenj od zgoraj in od spodaj nikdar ni konca ne kraja. Petindvajsetkrat na dan, še večkrat pa ponoči bi najraje pobegnil, pa je vendar obstal polnih 25 let! To nekaj pomeni: mož je viden dela in hiši zvest. Še nikdar ga nihče ni slišal reči: To ni moja dolžnost — ker je pač pri vsaki stvari vedno sam od sebe zraven. Primeri se, da še prezgodaj kakor pravijo njegovi podrejeni. Če se dogodi kaj takega, je seveda rompomom, čez pet minut smo pa spet prijatelji in najboljši tovariši. Saj mu človek ne more zameriti, služba je služba, Jezeršek pa dobričina, da si boljše šefa ni mogel želeli. Saj je bil dolgo let zaupnik delavstva v organizaciji tipografov, odkar je pa faktor, ki je postal takoj po vojni, in ravnatelj, je pa agilen in izkušen odbornik društva faktorjev. Da je član Sokola in vseh drugih naprednih organizacij, niti omenjati ni treba.

Da ne bo povpraševanja in telefoniranja, koliko je star itd., naj izdamo še to, da je rojen 29. septembra 1880, in bo torej še ta mesec njegov rojstni dan. Darila ob tej svečanosti sprejema tudi med uradnimi urami, ker jih drugače vendar ne more, saj je v službi 24 ur na dan, kot smo že zapisali. Da je Šiškar, segav in dovipen torej, spoznate ob prvem srečanju z njim. Črne umetnosti se je jel učiti dne 15. marca 1897, pri renomirani firmi Kleinmayer & Bamberg, sedanjih Delniški tiskarni, ki nam je dala naše najboljše strokovnjake, in je bil 15. marca 1901. oproščen. Ko je po treh letih odslužil vojaške pri »bosnjaki« je na jutrišnji dan 1904. l. vstopil v »Narodno tiskarno«. Ko je izbruhnila vojna, so ga seveda takoj poklicali kot računskega podčasnika, kar je ostal do konca vojne. Po prevratu se je vrnil v »Narodno tiskarno« in postal je faktor, a ko je šel v pokoj g. Verbajsa, niso mogli najti boljšega strokovnjaka kot našega jubilarja za ravnatelja. To odgovorno in v resnici težavno službo opravlja od 3. marca 1922. vestno in v popolno zadovoljstvo svojih gospodarjev in podrejenih. Zato mu pa želimo, da bi še dolgo ostal tak, kakor je danes, fant od fare, mož na svojem mestu. A. G.

ild, ko je praznoval le-ta častni meščan 70letnico svoje življenske poti. S tem svojim sklepom se zahvaljujemo — nadaljuje meščansko pismo — za zasluge, ki jih ima častni meščan v mladinskem, sirotninskem in dijaškem skrbstvu, dalje kot odločilen javni delavec v najtežjih časih našega naroda — kot publicist, književnik ter pospeševatelj kmetijstva in narodnega gospodarstva.

In zadnji zaslužni mož, ki ga je ljubljanska mestna občina za letošnji Vidov dan odlikovala s podelitvijo najvišje časti mesta Ljubljane — s častnim meščanstvom — je zlatomašnik, mestni župnik v pokoji, vnet rodoljub in zgodovinar ljubljanskega mesta — Vrhovnik Ivan, ki je izpolnil o letošnjem kresu 75. leto starosti. Častno meščan-

KAKO ODPRAVIMO STANOVANJSKO BEDO BREZPOSELNOST & INDUSTRIJSKO KRIZO?

Posnemajmo inozemska mesta, kjer grade stanovanjske hiše sistematično in po istem tipu, da so cenejše.

11.

Pri nas se ubijajo ljudje s problemi, ki že dolgo niso več problemi druge, ker so jih ondi že rešili. Zdi se, kakor da nas obdaja nekak kitajski zid, preko katerega ne smemo in ne moremo pridobiti najnovejše dobe. Pri nas se idejno orje se z lesenim plugom in se še eksperimentira za odkritja, ki so drugod že praktično uvedena ter uspešno uporabljana.

Problem stanovanjske krize ni ljubljanski, niti slovenski, niti jugoslovski, nego je mednarodni: zato ga je reševati ne »po naše«, nego po mednarodnih dognanjih. Že julija 1928 se je ustanovila Mednarodna zveza za gradnjo stanovanj v Parizu in januarja t. l. se je vršila ustanovna skupščina v Frankfurtu n. M. Pri tej zvezi sodelujejo vlade, oblastva, mesta, organizacije in prve strokovnjaške kapacitete Anglije, Avstrije, Belgije, Danske, Francije, Nemčije, Nizozemske, Norveške, Poljske, Švedije, Švice, Španije in Češkoslovaške. Značilno je, da Jugoslavije ni med njimi! Kakor bi bili Jugoslovenci čisto nepotrebnosti tujih vzgledov, izkušeni in poukov.

In vendar ima ta mednarodna zveza namen, sodelovati v vseh delah po svetu za izboljšanje in pocenjenje ter sistematsko pospeševanje graditve novih stanovanjskih hiš, izdaja mednarodni zbornik v nemškem, francoskem in angleškem jeziku z mnogimi fotografiranimi slikami, bo prirejala razstave vzornih stavb in poučne kongrese strokovnjakov reformatorjev in zastopnikov držav, dežel in mest, tehnikov, pravnikov, finančnikov, stanovanjskih nadzornikov, dalje skupne praktične ogledne in izlete ter študijska potovanja ob strokovnih predavanjih, izdajala bo praktično strokovno literaturo in filme s predavanji, prirejala bo potovalne razstave ter pomagala ustanovljati družbe za stanovanjsko reformo povsod, kjer jih še ni.

V upravnem odboru, ki mu stoji na čelu Nizozemec Wibaut, so zastopane malene vse države in večja mesta; za vsako državo sta določeni dve odborniški mesti brez ozira na njih velikost.

Ta zveza je v cel 2. štev. svojega glasila objavila zelo informativno poročilo o načini financiranja in grajenja stanovanjskih hiš v Frankfurtu, kjer je danes sedež zveze. Tamošnji obč. svet je že l. 1925 sklenil na deset let proračunan program grajenja ter je res zgradil 8000 stanovanj; ker pa stanovanjske krize s tem ni bilo konec, je občinski svet sklenil l. 1928 v jeseni, da zgradi v štirih letih še nadaljnjih 16.000 stanovanj, med temi vsaj polovico stanovanj z dvema prostoroma (kuhinja in soba). Ta ogromni program se izvršuje, da se hkratu odstrani brezposelnost ter se pospešuje domača obrt in industrija. Dela in zaslužka je dovolj. Mesto je dajalo hipotekna posojila po povprečno 6000 M za stanovanje in po 1 do 3 na razpolago. Poleg teh hipotek je dovoljevala tudi Mestna hranilnica posojila z 8 do 7 1/2 %. Od l. 1924 do 1927 je posodil Frankfurt 48.5 milijonov M na hipoteko hišnolastniškega davka in 15.5 milijonov M iz sredstev rednega proračuna; druga posojila pa so znašala 14.5 mil. M. Kdor je židal, je moral k strošku prispevati vsaj 20 odstotkov. Za novi gradbeni program 1929 do 1932 se dovoljujejo hipotekna posojila l. po 4000 M za stanovanje, ker so se stroški medtem že za toliko znižali. Za grajenje potrebna zemljišča je mesto s pomočjo vlade razstavilo in prodaja svet po povprečno 3.50 M kv. m! Stavbišča so krasna in zdrava. Tako so nastale ogromne kolonije z vsemi modernimi ureditvami (vodovodom, elektriko, kanalizacijo, cestami, šolami, bolnišnicami i. dr.).

Hiša je dandanes cenena, ako je izvršena tipično. Treba je za njo uporabljati, kakor za kolesa, ure in vse reči, ki so potrebne v množinah, isti tip. Za ljudi, za tisoče približno istih življenjskih zahtev in dohodkov, ki zmagujejo najemno za 2 do 3 sobe s kuhinjo in pritlikalnimi, je potrat, ako se jim grade hiše po individualnih načrtih, ako se zanje nabavljajo materialne posebej ter imajo svoje posebne gradbene voditelje in proračunare. Kakor živi v stoterih enakih obelkah stoter različnih oseb svoje individualno življenje, prav tako so lahko hiše z lahkimi premenami tipično enake za povsem različno individualno življenje rodovne. Kolektivni moment v življenju sodobnikov, ki se tako močno izraža v našem delu, v sportu, zabavah, politiki i. dr., se mora zrcaliti tudi v naših stanovanjih in hišah. Za lepoto in osebnost okus je povsod in vedno dovolj delokroga tudi v tipiziranih hišah in ulicah. Treba je le, da se uveljavljajo vrtnarji, gozdarji in cvetličarji.

stvo mu je bilo podeljeno za nevenljive zasluge, ki jih ima na polju zgodovine svojega rodnega mesta Ljubljane, in dalje kot vzornemu dušnemu pastirju, ki je nad pol stoletja vršil stanovsko dolžnost kot pravi apostol medsebojne ljubezni in strpljivosti vsehposod, posebno pa še v svoji ljubljanski trnovski župniji, ter za izredno požrtvovalno naklonjenost svojim trnovskim župljanom.

S tem častnim meščanom »Zlata knjiga ljubljanskih meščanov« danes konča. Na stotine in stotine meščanskih imen bomo v njej, med katerimi imeni se kot svetle zvezde bleste tudi slavna in častna imena številnih mož, zaslužnih za slovensko in slovansko stvar, ljubljansko mesto ter državo.

V Frankfurtu imajo 18 stanovanjskih različnih tipov, vsi lepi in praktični, s centralno kurjavo in z malo in toplo vodo, s skupnimi pralnici, lastno kopalnico i. dr. Vsako stanovanje preide v last najemnika, ki plačuje redno najemnino in amortizacijske zneske po pogodbi v dobi, za katero se najemnik z mestom pogodi. Tudi najmanjša stanovanja (z eno sobo in kuhinjo) so urejena tako, da se soba z vzhodnim pohištvom uporablja podveči kot obednica in pisarnica (delavnica), ponoči pa kot spalnica. Vsako stanovanje ima svoj vrtič.

Pri vseh teh tipiziranih hišah, razvrščenih v sklenjenih vrstah ali posameznih skupinah ob različno izvedenih cestah po dolinah ali vkrepih po neznatnih holmcih, so normirani tudi vsi gradbeni deli (vrata, okna, okovi, peči, štedilniki, pohištvo itd.) po idealnih vzorcih. A tudi ne zida se več po metodi faraonov, ki so dajali polagati kamen na kamen in opeko na opeko, pa vse zalivali z mnogimi kučnimi metri vode, ki se je morala nato leta izsuševati in izparjati. V Frankfurtu tudi grajenje mehanizirajo, da je neodvisno od vremenskih premenb in da je čim krajše. Da so pobili konkurenco celo najcenejših opekarn, so si v Frankfurtu zgradili mestno tovarno, v kateri izdelujejo v velikih oblikah gradbene plošče iz bimsa. Bims (plovec) je najboljše evropsko gradivo, lahka vulkanska lava; temu primešajo cement. Iz teh plošč sestavljajo stene, kar traja 6 do 9 dni. Hiša z vsem kopanjem, grajenjem in opremljanjem je gotova v 14 dneh. Material je tako močan, da se lahko v tej tehniki grade trinaststropne hiše brez vsakega stebrova. In kar je za mrzli sever ugodno, bi pač zvrhona ustrezalo našemu jugu.

Kakor tipiziranje, je tudi normiranje gradbenih delov za frankfurtsko in sploh nemško obrt in industrijo največje koristi. Frankfurtsko stavbarstvo je res moderno, povsem ustrezaloč duhu današnje dobe, njenim zahtevam in željam. Slog novih hiš ni več nacionalen ali celo lokalno omejen. Po civiliziranih državah sveta je nastala enotna fronta enakomislečih in čutečih arhitektov umetnikov, ki složno naskakujejo barikade zastarelih, mrtvih pojmov in pripravljajo novi dobi nove, boljše, praktičnejše izume.

Ali bi ne kazalo, da posnema Frankfurt naša Ljubljana? — Bilo bi na vsestransko korist! Exempla trahunt... P. K.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 17. septembra. Včeraj ponoči je popivala večja družba delavcev na neki veselici na Sv. Jerneja cesti. Okoli 3 zjutraj so se vračali precej vijnjeni in židane volje domov, med njimi tudi hlapec Franc Becele in delavec France Grabner. Vino je seveda učinkovalo in kmalu so si bili v lašeh. Najprej je nastal prepir, nato so se začeli obkladati s psovskimi, pripru pa je sledil neizbežni pretep. Med pretepom je padlo po glavah in po plečih, da je po Sv. Petra cesti in tudi še po nasipu kar odmevalo. Pozneje so se pretepači pomirili, samo na Becelela so imeli še piko.

Okoli 3 so prispeli v bližino Zmajskega mostu. Blizu kavarnice »Central« se je v Becelela nenadoma zaletel Grabner in ga pahnil tako močno, da je omahnil in padel v Ljubljano. Vinjeni delavci so se smeje razbežali in pustili Becelela v Ljubljani. Fantu je predla trda. Ker ni znal plavati, bi kmalu utonil. Njegove klice na pomoč je čul policijski uradnik Vinko Gregorič na Poljskem nasipu, ki je obvestil rešilno postajo. Medtem se je Becele izkopal iz vode in zlezal na suho. Dva člana rešilne postaje sta pristavila lestvo, na kar je Becele zlezal na obrežje. Sreča v nesreči je bila, da je ostal nepoškodovan. Raztrgal in zamazal si je samo obleko.

Policija je včeraj poizvedovala za Grabnerjem, prišla ga je in zaslila. Mož zatrjuje, da Becelela ni pahnil v Ljubljano in da sploh ni bil v družbi pijanih delavcev. Prenočeval je baže pri svoji ljubici na Opekarski cesti. Policija ga bo konfrontirala z Becelelom.

V treh dneh so bila v Ljubljani ukradena štiri kolesa. V soboto sta bili odpeljani dve, v nedeljo eno, včeraj pa zopet eno. Včeraj je bilo ukradeno kolo zidarskemu mojstru Jakobu Pekalju. Sedel je gostilni pri »Figovcu« in pustil kolo nezaklenjeno v veži. Spreten tat je izkoristil priliko in mu ga odpeljal. Kolo je bilo skoro še novo in vredno 1500 Din.

V baraku na Karmanovi stavbi v Livarski ulici je bilo v soboto popoldne vlomljeno. Tat je odtrgal ključavnico in vrnil v

barako. Odnesel je polirno Jakobu Kalcu 1000 Din vreden svrnil; 1 par garskih čevljev, vrednih 200 Din in ponošen temnobarjav suknjič, vrednih 200 Din. V isti baraki je hranil tudi delavce Jernej Sumej svoje imetje. Tat mu je iz kovčega odnesel 200 Din gotovine.

Smolo je imel tudi delavec Imbre Lukič. Medtem ko je nosil opeko na zgradbo novega poslopja v Kotnikovi ulici, mu je nekdo iz suknjiča, ki je visel na ograji ukradel listnico s 540 Din.

Policija je včeraj prejela ovadbo o nevidnem motociklistu. Na Dunajski cesti je v nedeljo okoli 20 neki motociklist podrl na tla kratkotskovo ženo Frančiško Aznroh in njeno šestletno hčerko Anico. Obe sta se zelo poškodovali in dekletke celo ni moglo več hoditi. Motociklist se pa za žrtvi ni zmenil, marveč je divjal dalje. Aznrova pa si je zapomnila številko in ugotovila, da jo je povozil lastnik motornega kolesa 16-629, ki bo imel sitnosti na policiji.

Iz Tržiča je 15. t. m. pobegnila Jelica Bocak, stara 28 let, žena kleparskega mojstra Bocaka. Ob 1. je odšla z doma, vzela s seboj brovning, tri kovčge perila in obleke in 2000 Din. Bocakova je srednje postave, precej debela, rdečkaste obraza in plavalasa. Nosila je sivkast svrnil z modrim ovratnikom.

Neka trdka iz Kranja je prilavila, da je številnim hrvatskim kleparjem zaupala precej blaga. Vsi krošnjariji so se izdajali za posestnike in zastavljali za garancijo svoja posestva. Trdka se je zanimala, če so res posestniki in zvedela, da je vse laž. Nasprotno so se krošnjariji v svojih domačih krajih postavljali, češ, da so trdno dobro obrnili in da naj se za plačilo obrise pod nosom. Trdka je podjetne krošnjarije, ki so baje že oslepili več trgovcev širom Slovenije za več tisoč Din, ovadila oblastim.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: 17. septembra, katoličani: Hudegar, pravoslavni: 4. septembra. Vavila.

DANASJNE PRIREDITVE.

Kino Matica: Živa prodana (Billie Dove).

Kino Ideal: Volga, Volga.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Sušnik, Mariljin trg, Kuralt.

Gospodsvetska cesta.

— SK Krakovo. Strogo obvezen sestanek vsega članstva I. moštva rezerve in ostalih katerega se morajo brezpogojno vsi udeležiti. Sestanek se vrši v sredo ob 8. v gostilni Usenik, Rimeka cesta.

— Udrženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana vabi na članski sestanek, ki bo pocol v društvenem lokalu v Kazini. Na dnevnem redu je: pred razgovorom o kongresu v Sarajevu referat dr. Iv. Zmavca, ravnatelja univerzitetne knjižnice v Pragi, o znanstvenih načelih organizacije dela. — Vabljeni vsi člani in interesi.

Požar v Malem potoku pri Sodražici

Sodražica, 17. septembra.

Iz Sodražice nam poročajo: Sinoči okoli 20. je začelo nebo nad Sodražico in okolico. V cerkvi pri Novi Stitji je bilo plat zvona in tovarniške sirene za zadonele v noč. Gorelo je v Malem potoku, mali vasi, ki leži visoko na hribu. Vnel se je skedenj posestnika Josipa Lušina, kjer je bilo nakopičeno precej sena in slame. Ker se je ogenj daleč naokoli, so prihitali na pomoč številna gasilna društva, tako iz Zamosteca, Iljevice itd. Gašenje je bilo zelo oteženo, ker je primanjkovalo vode. Gasilec so si morali pomagati z gnojnic. Kljub temu se je jim je posrečilo ogenj kmalu omejiti in preprečiti, da se ni razširil na bližnja gospodarska poslopja in hiše.

Skedenj je pogorel do tal in je škoda precejšnja. Ogenj je zanetil gospodarjev brat France, ki je v hlevu v vžgalnik nalival bencina in si prižgal cigareto. Hipoma je bil ves skedenj v plamenu. France je sicer sam poskušal ogenj pogasiti, pa se mu ni posrečilo. Vnela se mu je obleka in ves opečen je moral bežati iz skednja. Ves prestrašen je bežal iz vasi in ga do danes še niso našli.

Tragedija mladega slovenskega borca v Ameriki

Naši rojaki v Clevelandu so utrpeli težko izgubo. Ponesrečil se je nedavno medicenec Edvin Primožič nad vse agileni prosvetni delavec, novinar in ljudski učitelj. Nahajal se je na orožnih vajah v vojaškem taborišču v Carlisle kot rezervni podporočnik. Ko so bile orožne vaje končane, se je odločil, da se z avtomobilom prepelje v Cleveland. Spotoma pa ga je dohitela nesreča: — avto se je prevrnil in usmrtil mladega Edvina.

Pokojnik je bil rojen 25. decembra 1903. v Chicagu. V deski dobi je odšel s starši v staro domovino, kjer je bival več let. Obiskoval je gimnazijo v Ljubljani in dovršil šest razredov. Nato se je zopet vrnil v Ameriko in obiskoval leto dni Linskolovo šolo v Kolumbusu, nakar se je posvetil studiju medicine. Letošnji jesen bi bil promoviran za doktorja. Toda nesrečna usoda ga je iztrgala iz življenja, preden se je še prav razmahnil.

Njegovo življenje je bilo življenje povprečnega slovenskega inteligentna-siroka. Trudil se je in garal, da se je pristradal in se pretokel skozi študije. Večno je oral in sejal, ko pa je imel požeiti svojo plodonosno žetev mu je sredi dela omahnila pridna roka. Legel je v zemljo. Še preden se je mogel ves uveljaviti. Kazal pa je izredno agilenost in voljo. Bil je učitelj slovenske mladinske šole in zadnje leto tudi večerne šole v Clevelandu, urejal je »Cleveland Journal« v angleškem jeziku in se udeleževal, kjerkoli je videl, da je njegova pomoč potrebna. Ameriški Slovenci globoko občudujejo smrt tega idealnega mladčika in so mu na veličasten način izkazali zadnjo čast na pogrebu.

Dnevne vesti.

— Nemški zdravniki v Splitu. Včeraj dopoldne sta prispeli v Split dve skupini nemških zdravnikov iz Karlovi Varov. V prvi skupini, ki jo je organizirala deželna zveza za tujski promet v Karlovi Varah, je 110 nemških zdravnikov, v drugi, ki jo je organiziral tujsko-prometni urad »Ilfa« v Draždanin, pa 100. Splitska občina je priredila gostom svečan sprejem.

— Glavna skupščina Udruga inženjerjev in arhitektov. Letošnja skupščina Udruga inženjerjev in arhitektov, s katero bo združena tudi proslava 10-letnice inženjerske organizacije, se je vršila od 27. do 29. t. m. v Sarajevu. Na dnevnem redu so poleg važnih stanovskih zadev tudi gospodarski in socialni problemi, ki posegajo globoko v naše narodno in državno življenje. Udruga inženjerjev in arhitektov je zadnja leta zelo aktivno in je sodelovala po svojih strokovnih pri mnogih osnutkih novih zakonov. Prometni ministru je dovelo udeležence glavne skupščine, ki so državni uradniki, četrtinsko, privatnim uradnikom in članom njihovih rodbin pa polovično vožnjo.

— Pokojnine bivših uslužbencev južne železnice. Prometni minister Laza Radičević je odobril izplačilo 2.729.642,22 zlatih frankov Avstriji kot doprinos naše države v kliring povračila južne železnice in sicer po obračunu za l. 1923-1924. Konferenca, na kateri bodo odobrili obračuni za kliring pokojnine bivših uslužbencev južne železnice za leto 1925/26, se bo vršila 30. t. m. v Budimpešti. Našo državo bo zastopal šel administrativnega oddelka v prometnem ministru dr. Ivan Kavčič. Konferenca se udeležijo tudi zastopniki Italije, Madžarske in Avstrije.

— Važna odredba o dobavi hrane za vojsko. Zagrebški listi poročajo, da je bila na intervencijo trgovskega ministra dr. Demetroviča izpremenjena odredba glede dobave hrane vojski v tem smislu, da se morejo v bodoče produktivne zaloge udeleževati dobav brez licitacije. Produktivne zaloge so veljale doslej za posredovalce in kot take niso imele pravice dobavljati vojski hrano brez licitacije.

— Osebnost v pošle. Tilen Epih, tajnik na pošttem ravnateljstvu v Ljubljani, je položil te dni v Beogradu izpit iz poštnih uprave. Dasi je vedno izvrševal svojo službo, je v zadnjih letih dovršil tudi vseučilišče ter si tako odprl pot iz II. v I. kategorijo državnih uradnikov. Čestitamo!

— Takoj dobi službo na veleposlovstvu v Srebru ne nad 50 let star kravar s sinom, starim 20—30 let. Opravljali bi samostojno 40 glav govedi in vozil mleko v mesto. Biti mora dobro vešč mošče. Hlev je betoniran in obrat velemoderen. Oče ima te-le prejemke: Letno Din 600 plače, 1600 kg žita, 1200 kg korusa in polgred liter mleka dnevno; sin pa: letno Din 400 plače, 1400 kg žita, 1200 kg korusa in dnevno polgred liter mleka. Pogodba se sklenuje za najmanj dve leti. Ako kravar vztraja, dobi polne stroške povrnjene. Ponudbe na javno borzo dela v Ljubljani, Mariboru, Celju ali Murski Soboti.

— Kmetijska razstava in sejem živine in golobov v Novem Sadu se vrši od 17. do 21. novembra t. l. — Interesno opozorjamo, da se dobre prijavnice za udeležbo na tej razstavi, kakor tudi podrobnejše informacije pri »Putnik«, Tourist-Office v Ljubljani, Dunajski cesta 1.

— Delitve v 7. razredu reči gimnazij ne bo. Glede bifurkacije 7. razreda na realnih gimnazijah smo prejeli od prosvetnega inspektorja ljubljanske oblasti naslednjo objavo: Po odloku ministrstva prosvete z dne 11. septembra 1929 se letos ne izvrši delitev sedmega realnogimnazijskega razreda v jezikovni in realni del. Opisna geometrija, ruščina ali češčina in filozofska propedeutika se tedaj v 7. razredu ne bodo poučevale.

— Smrtna kosa. Včeraj je umrla v Mariboru gimnazijska profesorica, članica učiteljskega zbora III. državne gimnazije v Ljubljani dr. Vera Vabičeva. Danes ob 17. jo položijo v večnem počitku. — Na Uncu je preminula včeraj ga. Mimica Fatur, roj. Gliha. Pogreb bo jutri ob 9. Blag žima spomin! Teško prizadetim rodbinam naše iskreno sožalje!

— Vreme. Vremenska napoved nam obeta večinoma lepo in toplo vreme. Včas je bilo po vseh krajih naše države oblačno. Deževalo je v Beogradu, Skoplju, Splitu in nekoliko tudi v Ljubljani. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 30, v Zagrebu 25 v Beogradu in Skoplju 24, v Mariboru 22, v Ljubljani 21,6 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 765 m.m. temperatura je znašala 11 stopinj.

— Loize Oven prepeljen v ljubljansko bolnico. Včeraj smo poročali o zločinu v Višnji gori, kjer je dimnikarski mojster Jože Perc z nožem napadel in težko poškodoval posestnikovega sina Alojzija Ovna. Prvo pomoč je Ovnu nudil zdravnik dr. Fedran na Hudem, včeraj popoldne so pa ranjenca prepeljali v ljubljansko bolnico. Iz bolnice nam poročajo, da so Ovneve poškodbe zelo težke, vendar je upati, da bo okrvalel.

— Nesreča na Dobrovi. Na Dobrovi pri Ljubljani se je včeraj pripetila precej težka nesreča. Posestnikov sin Josip Velkavrh je sekač dreve. Drevo se je zvalilo nanj in mu zmečalo levo nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

— Izdevalci dolarjev na Sušaku. Nedavno se je vrnil iz Amerike na Sušak S. P. Prinesel je s seboj precej denarja in to so izvolili tudi štirje podietni lopovi, ki so sklenili ocatigati ga. Poslužili so se starega trika s kaseto, češ, da je v nji 4 milijone dolarjev. Rekli so Američanu, naj položi v kaseto pol milijona dolarjev, da tako mimogrede zasluži milijon dolarjev. Starec je šel na tlm, bila pa je naravnost sreča zanj, da v banki ni mogel dvigniti več kot 150.000 Din. Denar je po-

ložil v misterijozno blagajno, seveda pa ni videl niti belica več. Končno je mož uvidel, da je naselil premetenim seplemari in prijavitel je zadevo policiji, ki je dva lopova že aretirala.

— Strašna smrt. V Velikem Bečkereku se je v soboto zvečer pripetila strašna nesreča. 18-letni trgovski uslužbenec Lazar Budimir iz Srbskega Intebeja se je na obrežju Princeze Jelene s kolesom v polnem diru zaletel v nasproti vozečega izvoška. Nesrečnež se je nabodel na oje, ki se mu je zarinilo med rebra, mu več reber zlomilo in ga tako poškodovalo, da je bil takoj mrtev.

— Drzen roparski napad. V selu Dragutinovo v Banatu je bil te dni izvršen drzen roparski napad. V noči od petka na soboto so vlomili maskirani razbojniki v hišo posetnika Milivoja Beslina. Posestnik se je bil odpeljal v Novi Sad, v hiši pa je bila sama služkinja Marija Fekete. Roparji so služkinji zagrozili, da jo takoj ubijejo, če se ne gane. Nato so preiskali vso hišo, odnesli so pa samo veliko ognja varno blagajno. Služkinja je bila tako prestrašena, da si je šele drugo jutro upala iz hiše. O drznem nočnem napadu je obvestila orožnike. Seveda je bilo zasledovanje roparjev brezuspešno, pač pa so orožniki našli že izropano blagajno na bližnjem travniku. V blagajni je bilo 60.000 Din gotovine in razne dragocenosti.

— S traktorjem v Tiso. Nenavadna nesreča se je pripetila te dni v Vlačovcu v Banatu. Milan Stojšić, brat veleposetnika Zarka Stojšića, je vozil v petek popoldne traktor iz Bečkereka v Zabalji. Na nepojasnen način pa je spotoma zavozil v Tiso. Traktor je izginil v vodi, dočim se je Milan jedva rešil.

— Čudna nesreča. Čudna nesreča se je pripetila v petek popoldne na Dunavu pri Apatinu. Colnar Josip Gass je pripravil motorni čoln »Drava« za vožnjo po Dunavu. Nepričakovano je pa eksplodiral plinski tank in drobci so Gassa tekoč ranili. Prepeljali so ga takoj v sornorsko bolnico, kjer so mu amputirali levo roko. Gass je še ponoči poškodbam podlegel.

— Požar v Krvavici v Slavoniji. V noči od nedelje na ponedeljek je v Krvavici v Slavoniji izbruhnil požar v gostilni Terezije Kauk in se naglo razširil na vse poslopje ter tudi na v bližini stoječa gospodarska poslopja. Gasilcem se je posrečilo ogenj pogasiti in preprečiti, da se ni razširil tudi na sosedna poslopja. Škoda znaša okoli 80.000 Din, je pa deloma krita z zavarovalnico.

— Požar v Šambertu pri Čmureku. Pred dnevi je izbruhnil pri posestniku Francu Zemljčju v Čmureku velik požar. Najprej je začelo goreti pod kozolecem, kjer je stal voz sena. Zemljčjevemu sinu se je posrečilo s pomočjo nekega čevljarskega pomočnika potegniti goreči voz izpod kozolca in preprečiti, da se ogenj ni razširil na kozolec. Medtem ko sta bila zaposlena z reševanjem gorečega voza, je nenadoma začelo goreti kakih 150 metrov oddaljen Zemljčjev posestvo. Hiša z vsemi gospodarskimi postopji, raznimi poljedelskimi stroji in pridelki je do tal pogorela. V dimu in plamenih se je zadušil tudi en vol. Zemljčji trpi okoli 35.000 Din škode. Medtem, ko je šlo gorelo pri Zemljčju, je izbruhnil požar tudi pri posestniku Mibi Haucu v Šambertu. Tudi tu je ogenj uničil hišo ter vsa gospodarska poslopja. Zgorelo mu je tudi pet prešev. Hauc trpi okoli 20.000 Din škode. Prebivalstvo v Šambertu je zelo razburjeno, ker sumi, da so bili požari podtaknjeni. Orožniki so aretirali in izročili 22letnega posestnikovega sina Franca Frenka, ki je osumljen vseh treh požigov.

Dr. Zelar Ludvik
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2
zopet redno ordinira

Iz Ljubljane

—lj Obnova hiš. Na Kralja Petra trgu se obnavlja dvonadstropna hiša (štev. 3) Ane Regali. V Gregorčičevi ulici dobiva novo lice enonadstropna hiša (štev. 5), ki je last Zadrugne gospodarske banke. Na Rimski cesti se postavlja oder ob Vidmarjevi enonadstropni hiši (štev. 6). Popravo ometa in beljenje zidu bo izvršil zidarski mojster Fran Zivice, ki tudi prezidava pritično stanovanje v obrtni lokal. V Kladezni ulici kakor tudi Rečni ulici se je pobelilo nekoliko pritičnih hiš, zdaj je pa v delu obnova Gebertove enonadstropne hiše (štev. 8).

—lj Pri javni borzi dela v Ljubljani je v času od 1. januarja do 14. sept. 1929 iskalo dela 5048 moških, 1104 ženske, skupaj 6152 brezposelnih. Prostih mest je bilo 4833 moških, 624 žensk, skupaj 5457. Posredovanj se je izvršilo 2727 moških, 452 žensk, skupaj 3279. Odpotovalo je 1190 moških, 53 žensk, skupaj 1243. Odpadlo je 665 moških, 353 žensk, skupaj 1018. Dne 14. septembra 1929 se nahaja v evidenci 466 moških 246 žensk, skupaj 712 brezposelnih. Delo išče: moški: 8 hlapevec, 1 drvar, 1 rudarski poslodovja, 1 pečar, 1 žebjar, 6 kovačev, 12 železostugarjev, 4 kleparji, 1 brusar, 1 orodja, 1 gra ver, 1 strojni tehnik, 30 str. ključavničarjev, 9 elektromonterjev, 10 elektromehaničkov, 1 lesostugar, 1 rezbar, 5 urarjev, 10 mizarjev, 5 kolarjev, 6 žagarjev, 1 pečar, 2 sedlarja, 3 usnarji, 2 tapetnika, 28 krojačev, 20 čevljarjev, 1 čevljarski prirezovalac, 10 brivcev, 6 književcev, 1 karton. delovodja, 6 mlinarjev, 15 pekov, 10 mesarjev, 4 natakarji, 2 slikarja, 2 gradbeni tehnika, 1 črkostavec, 21 pisarn. služb, 4 pomočn. tovarn. delavcev, 12 kurjačev, 6 avtomenikov, 43 trgov. pomočnikov, 77 navadnih delavcev, 17 književodji, 35 za-

sebnih uradnikov, 2 lesna manipulant, 1 ekonom, 19 stavb. ključavničarjev, 6 vajencev; ženske: 12 pisarniških moči, 2 kontoristinj, 8 prodajalk, 7 natakaric, 5 šivilj, 2 šivilji perla, 1 modistinja, 132 tovarniških delavk, 7 kuharic, 4 sobarice, 57 služknj, 6 postrežnic, 2 vajenki. Delo je na razpolago: moški: 12 hlapevec, 8 mizarjem, 4 čevljarjem, 12 zidarjem, 14 tesarjem, 10 pleskarjem-soboslikarjem, 2 sodarskim pomočnikom, 1 kamnoseku, 3 pečarskim pomočnikom, 2 kleparjem, 15 navadnim delavcem, 1 slaščičarskemu pomočniku, 1 mlinarskemu pomočniku, 1 pokladalcu parketov, 50 tesacev, 1 stavb. ključavničarju, 1 steklarskemu pomočniku, 1 sedlarskemu pomočniku, 40 rudarjem, 1 piljarju, 1 kov. pomočniku, 1 elektromonterju, 2 krojaškim pomočnikom, 3 krznarjem, 1 brivskemu pomočniku, 1 klobučarskemu pomočniku, 16 vajencev; ženskam: 1 natakarici, 1 pletilki, 2 šteparicam, 4 služkinjam, 3 kmečkim deklam in 1 postrežnici.

—lj Ruski tečaj. Ni dežele na svetu, kjer bi se danes ne zanimali za rusko kulturo. V času svetovne vojne, posebno pa še po svetovni vojni, se je zanimanje za vse, kar je ruskega še bolj ojačilo. Najmočnejše se je izrazilo to zanimanje v umetnosti in književnosti. Posebno pa še v poslednji. Ruske pisatelje so začeli prevajati in jih prevajajo na vse jezike. In tudi ruskega jezika smaga se ne uče samo ljubitelji, temveč ga tudi uvaajo v srednje šole. Posamezne države, ne samo slovanske, temveč tudi Francija, Nemčija in druge so ga že uvedle kot fakultativni predmet. To je popolnoma umevno. Jezik, katerega govori 180 milijonov ljudi, ki zavzemajo teritorialno eno šestino sveta, je seveda prav tako važen faktor v gospodarskem kakor v kulturnem življenju narodov. Tudi Jugoslavija čuti potrebo učenja ruskega jezika in ga zato namerava uvesti v svoje šole. Z ozirom na vse to odvarja Ruska Matica tudi letos, kakor v prejšnjih letih tečaj ruskega jezika. Tečaj se deli v dva oddelka: prvi oddelak je določen za začetnike, drugi pa za naprednejše. Mesečna ukovina znaša 20 Din. Podrobnejša pojasnila in vpisovanje vsak terek in četrtak od pol 7 do pol 8 v knjižnici »Ruske Matice«, Jurčičev trg 3/II. (pri Čevljarskem mostu).

—lj Otvoritev dramske sezone. Za otvoritveno predstavo Goethejevega »Fausta« v Funktovem prevodu so se začela pripravljala dela že ob koncu prošle sezone. Ta monumentalna tragedija stavlja velikanske zahteve tako na artistski kakor tudi dekorativni in tehnični del našega gledališča. Režijo vodi prof. Šest. Scena, po načrtih prof. Vavpotiča, je stilizirani misterijski oder srednjega veka, ki omogoča, da mnogoštevilne scene brez pavz slede druga drugi. Vlogo Fausta kreira g. Levar. Je to ena največjih vlog, kar jih je kreiral do sedaj. Marjetica — gospa Nablocka, Mefisto — g. Skrbineš. Premijera bo v soboto 21. t. m. Zavojo izrednih stroškov, ki jih je imela uprava s tem delom, so sobotne cene minimalno zvišane. Ker je delo zelo težko, vabimo tudi naše abonente, da prisostvujejo premijeri. V nedeljo 22. t. m. bo premijera ljubke in izredno zabavne francoske komedije »Velika Abeceda«, z gospo Nablocko in Cesarjem v glavnih vlogah. Ostale vloge so v rokah gg. Lipaha, Zveznika, Kralja, Gregorina, Potokarja in drugih. Režijo vodi prof. O. Šest.

Mednarodni ŠAHOVSKI turnir v Rogaški Slatini,
katerega se udeležijo znani svetovni vele-mojstri, se prične dne 19. t. m in traja do 6. oktobra.

—lj Odaia krovskih del na objektih stalne vojne bolnice v Ljubljani se bo vršila potom licitacije dne 1. oktobra pri inženjerskem oddelku dravske divizijske oblasti v Ljubljani. Načrti in predračun so na vpogled v pisarni omenjenega oddelka.

—lj Licitacija glede dobave 30.000 komadov tirnih žebeljev, ki je bila razpisana za dan 24. t. m. pri gradbenem oddelku direktije državnih železnic v Ljubljani, se ne bo vršila.

—c Najdeno. Franc Kokalj iz Vodnikove ulice je našel v Prešernovi ulici ženski pas. — Jakob Oset, stanujoč v Gosposki ulici, je našel na Kapucinskem mostu žensko ročno torbo, v kateri je bila brisača in kopalne hlače. — Josip Deleja, stanujoč v Prešernovi ulici, je našel na Kerkovem trgu kavčugašto otroško ročno torbico z različno vsebino. — Na Glavnem trgu je našel Jurij Medved, stanujoč v Kocenovi ulici, usnjato denarnico z majhno vsoto denarja. Lastniki dobe najdene predmete na celjski policiji.

—c Poskušena tatvina kolesa. V soboto ponoči je bil na Kerkovem trgu aretiran 24letni delavec Ludvik Z., ki je brez stalnega bivališča, ker si je isti večer oglel 21. ure brez lastniške vrednosti in dovoljenja izposodil iz večje gostilne »Pri zelenem travniku« tamkaj prilonjeno moško kolo in se hotel z njim neopaženo odpeljati. Lastnik kolesa, mesarski mojster Matija Esih iz Zvodne, pa je ravno v istem trenutku stopil iz gostilniške sobe v vežo in opazil, da je kolo izginilo. Pohitel je na cesto in mladega Ludvika zgrabil ravno še v pravem hipu. Na policiji je Ludvik svečano zatrjeval, da je bil nekoliko vinjen in se je hotel je za zabavo nekoliko popeljati s kolesom. Tatinekega namena pri tem ni imel. Ker se ni bil nikoli kaznovan, so mu gospodje na policiji zaenkrat verjeli in ga izpustili.

—c Surov prisor na ulici. Pred dnevi se je nudil številnim pasantom v večernem mraku poleg kapucinskega mostu prisor, nad katerim se je moral vsakdo zgrižati. Nekega dečka je divlje pretepel komaj 20letni pomočnik R. N., baže zaradi tega, ker mu je deček zagnal kamen v hrbet. Dečku je prišločil na pomoč neki brivski mojster iz Guberja, hudi pomočnik pa je oklofutal še njega in mu raztrgal srajco. Povzročil je mojstru 120 Din škode.

Ali imate premiersko tremo?

Kako se počutijo gledališki umetniki pred nastopom v novih, celega umetnika zahtevajočih vlogah

Ljubljana, 17. septembra.

V dramskem gledališču so pripravili za otvoritev nove dramske sezone v »polnem obratu«. S polno paro se vrše skušnje zjutraj, popoldne in zvečer. Vsi v dramskem gledališču so te dni pred otvoritvijo v nekakem mrzličnem razpoloženju, posebno pa seveda igralci in igralki, nosilci novih glavnih premierskih vlog. In iz razgovora našega urednika s temi priobčenju zanimive izjave o njih razpoloženju pred premijerami.

Mila Šaričeva

Kaj naj bi vam povedala? — je rekla gospa Šaričeva. Da bom igrala zaenkrat Odo v Paul Raynalovi tragediji »Grob neznanega junaka«, in Kersti v Strindbergovi »Nevesti s krono« in da take vloge, kakor je Oda, še nisem imela.

Kljub tej izredni vlogi pa se mi zdi, da nimam kake posebne odrske mrzlice ali treme pred premijero. Zdi se mi, da sploh nimam nikoli pred premijerami treme. Razen če je to trema, da mi na dan prve vzporedice kakega komada zmanjka apetita in ves dan ne jem. Pač pa imam na odru redno tremo, če moram peti, plesati ali igrati na klavir. Zato sem se vedno odahnila, ko je bilo prvo dejanje »Kroga s kredo« končano.

Sicer sem pa z vlogo Ode zelo zadovoljna, da ljubim jo, kako bo pa uspeja, ne vem. Zakaj imam rada tudi Kersti v »Strahovih«? Zato, ker je to neka popolnoma svojevrstna, nenavadna vloga, čisto drugačna kakor vse tiste, ki jim tu v teatru pravimo »cijaze«, kar pomeni več ali manj zlagane sentimentalne vloge, katerih sem že do grla sita. Vsa sem srečna, če dobim vlogo, v kateri se lahko zdijam. Zato sem tako ljubila »Pegico«, z njo sem se razvedrila, se počutila kakor ribica v vodi in neki znanec mi je rekel »kdo bi si mislil, da igrate lahko tudi take skratlje tako izvrstno«. Kersti pa zahteva mnogo fizičnih moči, pri čemer me ovira še vedno ne popolnoma izlečena bolezen v prsih.

Kar se tiče režiserjev, moram priznati, da delam izredno rada v režiji Cirila Debeve. Lahko bi ga imenovala režiserja po moji volji.

— Kaj je izrednega v drami. »Grob neznanega junaka«?

— Drama mi je silno simpatična in visoko cenim njeno vrednost in zato tudi vlogo Ode. Avtor pokaže, kaj je vojna in vsakega takega dela sem vesela. Zato ljubim tudi Materlinka, čeprav mu očitajo, da je tendenciozen in knjigo »Im Westen nichts Neues« itd. Menim, da vojna ni vredna človeškega rodu.

Kar je pa izrednega na Odi je to, da je to najbrž najtežja vloga, kar jih bom kdaj igrala, ker je tako subtilna in sploh ne vem, kako jo bo občinstvo doumelo. Je psihološko silno globoka, odkriva najbolj skrite in globoke strani človeka, v čemur ljudje torej navadno ne govorijo, ker nimajo za to potrebnega poguma in ker so preveč zlagani ter se take stvari boje priznati.

Težko odgovorim na vprašanje, kakšne vloge si najbolj želim. Igram rada vsako vlogo, ki stavi name kako nalogo, v kateri je treba biti s srcem in mislimi. Kar igram, naj bo vredno. Sovražim pa »fahe« v dramski umetnosti in jih ne pripoznam. Prepričana sem, da je močnejše vlog ustvariti človeške figure, zato tudi tako sovražim komedijantstvo, ki gre na račun človeškega Srečna sem le tedaj, če sama sebi ne morem očitati, da na odru »delam« teater, da ni vse seplearija.

Imam neke želje glede vlog, ki bi jih rada igrala, pa jih na našem odru ni mogoče vzpizoriti.

H koncu naj še omenim, da tu pa tam v igri popustim zaradi okolice. Kakor hitro vidim, da je vse okoli mene za nič, me obide fatalna misel »Le muč se, kolikor hočeš, saj je vse brezupno«. Zato bi bil naš teater lahko prvovrsten umetniški teater, če bi bilo vsem toliko do uspeha celote, kakor jim je zgolj do osebnega uspeha.

Ivan Levar

Kako je s premiersko tremo, bo razvidno, ko vam opišem svojo vlogo »Fausta«, s katerim bo drama v soboto otvorjena.

Skušnje v drami se bližajo koncu in rečem vam, da je »Faust« ena najtežjih vlog kar sem jih igral. Kako mi bo uspeja, ne vem. V »Faustu« je zaposlen ves ansambel in sodeč po tem, kar vidim, bo dosežen velik gledališki uspeh vseh sodelujočih.

»Faust« zahteva od igralca vse, glas, postavo in mnogo drugih vrlin. V koliko bom zadostil tem zahtevam, se bo videlo seveda šele v soboto.

Kar se torej premierske treme tiče, mislim, da teden dni pred premijero še noben »Faust« ni bil brez nje, kajti študije in skušnje, dvomi v uspeh, težave rešitve »Fausta« kot odrske figure mi neprestano razburjajo živce. »Faust« namreč ni nikaka fiksna figura, ki naj se poda tako in tako. Igralcu je prepuščeno, da si jo zamisli po svoje, glavno je, da ga takšnega, kakršnega si je zamislil, poda dobro.

— Kakšen bo vaš »Faust«?

— Tega prav za prav ne vem povedati. Sicer bi vam lahko povedal, kako sem si ga zamislil, ne verjamem pa, da bo res tak in da ga bo občinstvo kot takega videlo in občutilo.

Neki glavni nemški kritik in raziskovalec igralske duševnosti in načina njegovega dela, je nedavno izjavil, da je po dolgih študijah prišel do zaključka, da se igralčeva izjava v podajanju vloge nikdar

ne vjema z resnično podano kreacijo. Kajti igralec nikdar ne ve, kako se je vloga vcepila v njegovo duševnost. To vidimo šele na odru, ko gledamo celotno figuro v zvezi s kreacijami soigralcev. Ko gledamo torej celo dramsko predstavo.

Kakšen bo moj »Faust«, zato ne morem povedati. Kakor mnogokrat preje, tako tudi sedaj ne morem točno dognati, kako bom igral, ker sebe na odru ne vidim. Cela igralčeva duševnost se seveda podredi vlogi, katero je treba, kakor pravimo v teaterskem žargonu, doživeti. Doživeti jo je treba seveda doma pri študiju, doživeti je treba sleherni frazo. Tisočkrat pretrpeti vse muke junaka, tisočkrat preživeti jo in jo potem kot že doživeto celoto podati na odru z vso tehniko, z vsem, kar ta figura zahteva.

Popolnoma krivo pa je doživljati vlogo šele pred publiko in jo občinstvu servirati s krečvitimi gestami in nepotrebnimi pavzami in naporji.

Vse te porodne muke naj igralec opravi doma in pri skušnjah. Figura naj pride na oder že izklesana tehnično in z že doživljenim doživljajem podana.

Vse to delo trpljenja je v posebno visoki meri potrebno pri ustvarjanju vloge, kakršna je »Faust« in zato je razumljivo, da pri tem ne manjka treme, živčnega napora in seveda tudi bojazni pred neuspehom in skritega veselja nad morebitnim uspehom. Kdor vsega tega nima, ni igralec in ni nikdar doživel ne velikih uspehov in ne poraznih neuspehov. Tako je življenje, in to je, kar naredi igralčeve življenje tako vabljivo in proketo hkrati.

Najboljše, najtrajnejše, zato 13 najcenejše!

Miss Čehoslovakia

Skoro vse države imajo že svoje kraljice lepote in v soboto jo je dobila tudi Čehoslovakija. Praški velesejem je organiziral svojo lepoto konkurenco, ki se je vršila v dvoranih velesejemskih palače. Zbralo se je nad 8000 radovednežev, največ seveda dam, med katerimi so mnoge upale, da jim prisodi komisija časten naslov »Miss Čehoslovakia«.

Po dolgem posvetovanju se je komisija odločila za absolventko trgovske akademije Milado Dostalovo, ki je postala kraljica lepote za letošnje leto. Dostalova je bila svečano kronana in dobila je darilo v vrednosti 10.000 Kč. Po izvolitvi Miss Čehoslovakie se je vršila revija modernih plesov in toalet.

Ni vse zlato, kar se sveti,
toda oglasi v »Slovenskem Narodu« imajo vedno uspeh!
Poskusite in prepričali se boste!

Grozna osveta zaljubljenega Armenca

Te dni je izginila z vrta vile rumunskega vladnega svetnika Matriscu blizu Bukarešte njegova štiriletna hčerka. Oče je takoj obvestil policijo, toda vse njeno prizadevanje niti deličko je bila zaman. Šele čez nekaj dni je dobil oče po pošti zavoj v katerem je bilo hčerkin truplo. V sklenjenih ročicah je držala mrtva deklica listek, na katerem je bilo zapisano:

»Milostiva, gotovo se spominjate konflikta, ki sem ga imel z vašim možem v Bukarešti. Takrat sem vam prisegel, da dosežem na vaši hčerki ono, kar ste mi vi odklonili. Osveta je sladka.«

Obdukcija trupla nesrečnega otročiča je pokazala, da je zločinec deličko pred umorom oskrnil.

Letos v februarju se je seznanil vladni svetnik Matriscu v neki restavraciji v Bukarešti z Armencom Ramaido. Vročekrvni Armenec se je na prvi pogled zaljubil v njegovo lepo ženo. Nestrastno jo je nadlegoval, čeprav ga je dosledno odklanjala. Nekoč se je celo zgodilo, da jo je v hotelu javno poljubil. Mož ga je oklofutal in vrzel iz lokala. Drugi dan je Armenec brez sledu izginil iz Bukarešte. Pred odhodom je pisal vladnemu svetniku, da se mu bo kruto osvetil. Zakonca Matriscu sta pa kmalu pozabila na ta incident in šele ko sta prejela po pošti grozno pošiljko, sta se spomnila na vsiljivega Armenca. Policija je napela vse sile, da izsledi zločinca toda mož je izginil brez sledu. Ugotovila je samo, da se je 12. avgusta mudil v Sofiji, 14. in 15. avgusta pa v Bukarešti. Zasledovanje je tem težje, ker je nastopal Armenec pod izmišljenim imenom in ker ni iz Skadra, kakor je zatrjeval.

August Blanche:

Na valovih strasti

Roman

Beli Medved je znal točiti vino. Preluknja vsem sedom dno. Rdeče in belo vino teče curkoma iz vseh sodov. Rensko in moselsko vino zaliva burgundica in Bordeaux. V ogromnih kletah nastane povodenj. Povodenj narašča z neverjetno naglico. Beli Medved čuti, kako mu sega vino že do pasu. Brodi po vinu in kljuje svojimi tovarškim, naj ga posnemajo. Mnogi slede njegovemu zgledu, večina pa hoče počakati, da jim bo segalo vino do pasu, kar je udobneje za one, ki se hočejo stoje nasrkati žlahtne kapljice.

Povodenj v kraljevskih kletah se naglo širi, obenem se pa širi tudi poplava zmagoslavja pijane množice po saloni in predsobah. Kaj je razbujena lava, kaj deroča reka v primeri z ljudstvom, kadar spregleda in se zave svoje moči? Avtoritete bi ne bile avtoritete, da ni nikogar, ki jih priznava. A ljudstvo jih priznava samo, dokler ne spozna, da je samo največja avtoriteta, edina trajna in resnična moč.

Vedno nove skupine ljudi drve skozi razkošne sobe in priznavaš samo umetninam, zlatu in draguljem. Vse drugo rušijo in uničujejo.

Toda to je bila samo avantgarda ljudstva. Beli Medved in njegovi bojevnik, ki so poredili ostanke s kraljevske mize. Pojedli in popili so vse, na mizi je ostala samo posoda.

Bledi in zabuhli obrazi se nagibajo nad prazne srebrne skleda, toda nobena roka se jih ne dotakne.

Armand Cambon, ki je vodil glavno silo, predstavljajočo veličanstvo ljudstva, hodi iz sobe v sobo in se skrbno ozira na vse strani.

Do prihoda v Tuileries je živel samo za boj in upor, zdaj je pa menda samo zato tu, da pazi na red in varuje zmagajoč onečastjenj.

On sam je postavil stražo pri milijonih, kajti on še vedno zapoveduje in vsi se mu pokore.

Nihče se ni upiral njegovi moči, vsi so ga podpirali, ker so vedeli, da je prav vse, kar reče in stori. A ljudstvo je vedno vneto za pravično stvar, dokler ga ne zapeljejo krivi proroki.

Srebro in zlato, dragulje in umetnine odnašajo v skupno skladišče, a ključke izroče vladi delavskih bluz, izvoljeni še istega dne, da jih izročijo rodbini Orleanski.

V eni zadnjih sob so opazili dva sumljiva tipa v hipu, ko sta se hotela izmuzniti in pobegniti. Ker sta imela očividno slabo vest, so ju prišli in aretirali.

Temeljito so preiskali njune žepe in našli v njih marsikaj lepega in dragocene, med drugim tudi dve rdeči svileni ročni torbici z grbom orleanške rodbine in z demantnim nakitom.

Zadeva je bila jasna. Vprašanja so bila odveč. Krivca pa tudi nista mislila na nič drugega, kakor na to, kako bi rešila svojo kožo.

Toda kmalu sta visela oba nad vodom v Tuileries.

Vsak obešenec je imel na prsih prijet listek, na katerem je bilo z velikimi črkami napisano: »Mort aux voleurs!« (Smrt banditom!)

Dočim je ljudstvo gospodarilo po Tuileries, je ustavil nekdo nihajo grajske ure. Nihalo, nepremično in mirno, je še dolgo kazalo uro zmagane francoskega ljudstva in padca kraljestva.

Bilo je pol dveh.

Ljudstvo se je poprej že trikrat poslalo Tuileries. Prvič 20. junija, drugič 10. avgusta 1927 tretjič pa 9. julija 1830. Toda čudno je bilo, da je zavzelo Tuileries vedno ob istem času.

Četrtič jih je zavzelo 24. februarja 1848.

LXV.

Ljudstvo v St. Germainu.

— Republika, pravite! Proglasili so torej republiko! — je vzkliknil grof de Vandeul prestrašeno v pogovoru z Berryerjem, ki se je bil oglašil na povratku iz parlamenta pri svojem starem prijatelju, da ga obvesti o nekaterih najvažnejših dogodbah tistega dne.

— Da, — je odgovoril Berryer in nadaljeval: Vojvodin Orleanski, ki je prišla s svojim sinom, grofom Pariskim, v parlament, so čestitali k regentstvu, kajti Odilon Barrot je svedeč oznanil, da je bila julijska krona položena na glavo njenega sinčka. Toda ta čas je navela na parlament ogorčena množica in položaj se je temeljito izpremenil. Najprej je zaklical nekdo z galerije na ves glas: Vive la republique! Ta klic je množica ponovila in kmalu so bile naperjene na poslance nabasane puške. Pristaši Ludvika Filipa in regenta imajo nabrušene jezike, toda mušketi so ostrejši in govore tudi, če molče. Vojvodinja je pobegnila, poslanci so jo ubrali za njo, izvzemši junake levce. Pa tudi jaz in monsieur Laroche Jaquelin sva ostala v parlamentu. In veste, kaj sva storila?

— No, povejte!

— Pomagala sva našemu častivrednemu monsieur Ledru Rollinu.

— Pomagala sta Ledru Rollinu! In v čem?

— Da je lahko imenoval začasno vlado.

— Torej imamo začasno vlado?

— Seveda.

— In koga ste izbrali?

— V prvi vrsti monsieur Dupont de l'Eure, velikega radikala, ki ima sicer bled obraz, drugače je pa rdeč do pete. Dalje Araga, skromnega zvezdoslovca, ki še nikoli ni čital v zvezdah, da bo kdaj regent. Dalje Lamartina, našo novo blesčečo politično repatico. Dalje Ledru Rollin, med vsemi največjimi kajti ta vam zrase vsako minuto za cel komolec v višino. In še mnoge druge velike moze: Marrasta, Cremieuxa, Maria in ne vem, kako se še imenujejo te visoke glave. Francija ima velike moze ne le v gubah svojega plašča, temveč tudi v živih svojih podplatov. Dobili smo res imenitno vlado, a?

Pomlajevanje ni humbug

Angleški učenjak Norman Haire o pomlajevalnih metodah — S pomlajevanjem se da podaljšati doba zdravja in sreče

V znameniti reviji »The Realist« razpravlja angleški učenjak Norman Haire o pomlajevanju glede na človeka. Gre za problem, o katerem se je razpravljalo že toliko, kakor o malokaterem, gre za fiziološko vprašanje, ob katerem postanejo vsi laiki hipoma navdušeni fiziologi. Občinstvo presoja to vprašanje zelo enostavno in iz vidika, ki se zdi učenjakom dokaj nizek. Pomlajevanje je navadnim ljudem isto, kar jim je podaljšanje možnosti ljubiti in biti ljubljeno. Biti dolgo življenja pa pomeni dolgo uživati vse sladkosti življenja. In kdo bi si tega ne želel? Po ljubezni in drugih življenjskih sladkostih hrepene celo učenjaki, čim nehajo debatirati o tem, kako si predstavljajo pomlajevanje. Kot učenjaki si namreč predstavljajo pomlajevanje nekoliko drugače in zahtevajo od njega več, nego navadni ljudje. Vprašujejo se, ali morejo doslej znane pomlajevalne metode nadomestiti vse izčrpane življenjske sile in podaljšati aktivno življenjsko dobo v fizičnem in psihičnem pogledu. Pogledimo torej, kaj pravi o pomlajevanju angleški avtor, ki se sklicuje deloma na nemškega kirurga Schmidta, deloma pa na svoje izkušnje.

Vprašanje notranjih sekretov je v grobih potezah znano. Obstojajo žleze, ki so prisposobljene tako, da potiskajo v kri vse, kar izločajo, namesto da bi spravile to iz telesa ali pa v drobce. Žleze, ki izločajo na zunan, so ledvice, jetra, žleza solz, slina itd. Žleze, ki izločajo svoje snovi v kri, imajo sedež v mozgu. Med te spada tudi spolna žleza. Vse žleze so za človeški organizem veljavnežnega pomena, poleg tega pa ne smemo pozabiti, da njihovo delovanje napreduje ali nazaduje kvantitativno in

kvalitativno po starosti. Vse žleze so podvržene kroničnim ali akutnim boleznim. Žleze igrajo v funkciji vsega človeškega organizma izredno važno vlogo in so odločilni fiziološki in psihološki činitelji. Vsaka žleza je specializirana in če se pojavi bolezen na eni, se pojavi navadno tudi na drugih.

Največji pomen pa pripisujejo fiziologi notranji sekretiji spolnih žlez. Njihove bolezni in anomalije smatrajo za povzročitelje mnogih anatomske, fizioloških, patoloških in psiholoških bolezni in anomalij. Od normalnega delovanja spolnih žlez je v veliki meri odvisno tudi delovanje vsega organizma. Steinachovi poskusi so nedvomno pokazali presenetljive uspehe, s katerimi bi morali računati pri presojanju moralnih kvalitativ, pa tudi v kazenskem pravu. O tem, da li se s prenašanjem žlez res podaljša življenje, je pa zaenkrat še težko govoriti. Poskusi s podganami pokazali, da se da aktivno življenje podaljšati približno za četrtino.

Svetovna vojna je omogočila delati pomlajevalne poskuse tudi na človeku in dunajski kirurg Lichtenstern je dosegel presenetljive uspehe. Nekatere njegove operacije so pokazale, da delujejo prenesene žleze celih 14 let. Važno je, pravi Haire, da se doslej še ni primerilo, da bi prenos žlez življenje skrajšal. V nekaterih primerih je bilo točno določeno, da se da s pomlajevalno metodo podaljšati doba zdravja in sreče. Ameriški biolog Riddle je celo prepričan, da se bo učenjakom s pomočjo nekeke super-zdravniške vede posrečilo predelati otroka že v materinem telesu tako, da postane človek izrednih telesnih in duševnih sposobnosti.

Človek, ki ne zna lagati, ne slepariti

V Ameriki so začeli izdelovati umetne ljudi, ki uspešno nadomestujejo žive — Avtomat, ki izda razpečevalca ponarejenega denarja

V Ameriki, v deželi največjega razmahu tehnike, so začeli izdelovati umetne ljudi. Čapkovne »robote« iz RUR. Tudi pravi človek ni bil takoj popoln. Moderna znanost pravi, da je narava ustvarila razne tipe ljudi, ki so pozneje izginili. Umetni človek pa prihaja na svet popolnejši, nego je njegov brat iz mesa in krvi. V trgovinah se vsledno zahvaljuje, govori vedno resnično in nikogar ne oslepri. Komplicirani avtomati nadomestujejo človeško delo. Američani so zelo navdušeni za umetne ljudi in kar tekmujejo med seboj, kdo bo izumil in konstruiral boljši avtomat.

V trgovino stopi mladenič. Plašno se ozre in stopi k avtomatičnemu robotu. Na umetnem človeku je napis, v katerem je rečeno, da pade iz avtomata 10 novčičev po pet centov če vržeš vanj pol dolarja. Mladenič vrže hitro nekaj v odprtino. Železni mož se zgane, v skladu pade ponarejeni novčič za pol dolarja in robot zakliče z zamolklim glasom: Gospod, rabite samo pristen denar! Sumljivi mladenič hoče zbežati, toda robotov glas je opozoril nani detektiva in razpečevalca ponarejenega denarja pade v roke pravice. Umetnega človeka, ki se ne da osle-

pariti s ponarejenim denarjem, je izumil Josef Schermack. Robot sprejema samo pravi denar. Drobni meče iz sebe s pomočjo mehanizma. Novčiče steha najprej v notranjem oddelku, potem jih pa porine k elektromagnetu, ki jih prežus, če so pristni. Pristen denar gre skozi elektromagnet, ponarejen pa pade v žlebič, ki ga vrže nazaj. Pri tem nastane električni spoj, ki deluje na fonograf v zgornjem delu avtomata. Tako avtomat opozori na razpečevalca ponarejenega denarja.

Razni avtomati, ki prodajajo po trgovinah robo namesto prodajalcev in se zelo spoštljivo in glasno zahvaljujejo odjemalcem so v Ameriki že zelo razširjeni. Uspeha pa nima vsak govoreči avtomat. Za primer lahko služi govoreča tehnična. V Ameriki imajo že več avtomatov, ki glasno povedo, koliko tehta dotični, ki je stopil na tehtnico in vrget v njo določeni znesek. Zda si pa mislite, da stoji taka tehnična na peronu ali v veliki trgovini, kjer se zbira mnogo ljudi. Privlači vse debela dama, ki napevna vse sile in uporablja vsa sredstva, da bi izgubila vsaj nekaj maščobe. Radovedna je, koliko jo je že izgubila. Avtomatična tehnična, ki ne zna lagati, pa zakliče glasno: 110 kg tehtate. Dama zardi in povese oči, ljudje pa zbijajo na njen račun dovtype.

Izdelovanje umetnih ljudi se v Ameriki tako naglo razvija, da je že 250 podjetij ki izdelujejo 400 različnih avtomatov. Posebno priljubljeni so v Ameriki avtomatični prodajalci. V New Yorku imajo »Sodomat« kjer prodaja 11 avtomatov razne sadne soka, limonade itd. Posebno pozornost vzbuja avtomat, ki peče palačinke in jih maže z marmelado. Tudi bencin prodajajo po ulicah umetni ljudje.

Na originalno idejo je prišel izdelovalec pralnih avtomatov. Dal je narediti avtomatični stroj, ki se namesti v prilično hišo in je dostopen vsem strankam. Za 25 centov deluje 35 minut. Gospodinjne ne morejo prebraviti tega avtomata, ki jih je rešil pranja kot enega najbolj nepriljubljenih domačih opravil. Na univerzah in v tovarnah imajo avtomate, ki prodajajo zvečilo gume, sladoled, sadje in slaščice. Ameriška javnost komaj čaka, da se pojavi še umeten človek, ki bo prodajal dobro mešano pijačo (mixed drinks), znano in zelo priljubljeno v Parizu pod imenom cocktail. Kdor izume tak stroj, postane čez noč milijonar.

PREDAVANJE.

V akademiji znanosti in umetnosti se je vršilo predavanje. Član, ki je za mudil in prišel, ko je predavatelj baš končal, se obrne k sosedu rekoč: O čem je pa predaval?

— Kako o čem? Ah počakajte... Tega sploh ni povedal.

V kaznilnici.

— Vidite, kako daleč ste prišli. Če bi se bili v mladosti pridno učili in prišli za pošteno delo, bi ne sedeli tu.

— Bežite no, moja smola je bila baš v tem, da sem se v mladosti naučil kovati denar in sem to znanje pozneje praktično uveljavil.

Ocarinjen

vseh uvoznih in izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAIKO TURK, carinski posrednik, LJUB-LJANA, Masarykova cesta št. 9 (nasproti carinarnici). Revizija pravičnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov, od preprostega do najljubljenejšega, in igrači vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika Ceniki franco. Prodaja na obroke.

«TRIBUNA» F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovsk. c. 4.

Seno in slamo

prvovrstno, v balah, v vsaki količini prodaja špedicija TURK, Ljubljana

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo — Najmanjši oglas Din 5

Sobarico

zdravo in pošteno, z dobrimi sprejemom. — Ponudbe na naslov: Jelena Benko, lekarna, Zemun.

Jabolčnika

lanskega, prvovrstnega, prodam v malih in velikih množinah. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Cena skrajno nizka«.

Parni kotel

s kompletno armaturo, kurilnocočeni ali stojič, od 4—10 m² kurilne ploskve, v dobrem stanju, v svrhu impregnacije, kupim. Dopise z navodbo cene, teže itd. poslati na naslov: Tomo Rakočević, pilana, Kolašin, Črna gora.

Samostojno voditeljico

v starosti 35—45 let, z dobrimi spričevali in prima referencami sprejemem za dobro dočeti hotel-pension (15 sob) v večjem mestu v solnčni Dalmaciji. Ponudbe s sliko na go. V., hotel Triglav, Boh. Bistrica.

2 slikarska in pleskar-

ska pomočnika sprejemam takoj. Ljudevit Pajn. Zazorje ob Savi 28.

Lokal za skladišče

ali delavnico oddam takoj. Naslov v upravi »Slov. Naroda«.

Jelovih desk

na veliko kupim. Dobavitelji naj ponudijo na naslov: Milivoj Gredelj, Voćin, Slavonija.

Več lokalov

priljubljenih za skladišča, pisarne, delavnice ali drugo, oddam takoj. T. Novotny, Ljubljana, Friškovec.

Pozor opekarnarji!

Ustnik (Mundstück mit Vorsetzplatte) in mizo za odrezovanje (Abschneidetisch) oboje za zarezni strojek k stroju, sistema Steinbrück, Graz, kupi opekarna Feliks Tavčar, Vodiče nad Ljubljano.

L. Mikuš
LJUBLJANA Mestni trg

priljubljen svoj zalog
dežnikov in solnčnikov
ter sprehajalno paljo
Popravila se izvršujejo
— točno in so dno —

Vdan v božjo voljo, naznanjam v svojem in v imenu sorodnikov žalostno vest, da je moja preljuba soproga

Mimica Fatur roj. Gliha

danes v ponedeljek zvečer ob 7 po kratki bolezni Bogu vdana izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb predloge rajneke bo v sredo ob 9 s sv. mašo zadušnico v župni cerkvi na Unuci. Predrago rajno priporočam v molitev in blag spomin

Unec, dne 16. septembra 1929.

IVAN FATUR, soprog
za rodbino FATUR-GLIHA

Zobozdravnik
Med. Univ. Dr. Rado Sfiligoj
specijalist za bolezni v ustih in na zobeh
je otvoril svoj ambulatorij
v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 4/I
ter sprejema od 8 do 11½ in od 2½ do 5½.

Zanesljiv pomoček za nego las

Z rabo na novo iznajdene francoske pomade »MISEL« se ustavi izpadanje in sivljenje las, povrnejo se izgubljeni lasje, odstranijo se vsi pojavi, ki zaradi njih lasje izpadajo in sive. Uspeh je zanesljiv pri 60 do 160 gramih kakor u so že komu dalj časa sive ali izpadali lasje.

Cene z dostavitvijo vsakemu naročniku na dom: 60 gr 115 Din, 80 gr 150 Din, 100 gr 180 Din, 160 gr 290 Din.

Vsakemu naročniku priložimo garancijo za popoln uspeh za ta lek. Za slučaj, da bi se bil uspeha, vrneimo denar in poravnamo vse stroške.

V tuzemstvo pošlila po povzetju Depo za Jugoslavijo pomada »MISEL«.

Beograd Vasina 9 — V Beogradu prodaja lekarna Delini. Knez Mihajlova 1